

BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
İNSAN VE TOPLUMBİLİMLERİ FAKÜLTESİ

TARİH
(2025 - 2026) Ders Bilgi Formu

Ders Adı	Kodu	Yarıyıl	T+U Saat	AKTS	Z / S
XIX-XX. Yüzyıl Orta Asya Tarihi	TAR370	6	3 + 0	5,0	Seçmeli
Birim Bölüm	Tarih - Lisans (yüz yüze)				
Amaç	Bu dersin amacı, 18. yüzyıldan 20. yüzyıl başlarına kadar Türkistan coğrafyasında yaşanan siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel dönüşümleri derinlemesine incelemektir. Rus ve Çin emperyalizminin bölge üzerindeki etkilerini, yerel hanlıkların ve halk hareketlerinin gelişimini analiz etmeyi hedefler. Öğrencilere, döneme ait birincil ve ikincil kaynakları eleştirel olarak değerlendirme ve yorumlama becerisi kazandırmak amaçlanır. Türkistan'ın modernleşme süreçleri, milliyetçilik hareketleri ve bölgesel kimlik inşası dersin önemli temalarıdır. Son olarak, öğrencilerin Yakınçağ Türkistan tarihine dair bağımsız akademik araştırma yapabilmeleri beklenir.				
Ders İçeriği	“Yakınçağ'da Türkistan Tarihi” dersi, Türkistan coğrafyasının 18. yüzyıldan 20. yüzyıl başlarına kadar geçirdiği siyasi, toplumsal ve kültürel dönüşümleri kapsamlı biçimde ele alır. Dersin başlangıcında, Türkistan'ın coğrafi sınırları, etnik ve dini yapısı, hanlıklar dönemi (Buhara, Hive, Hokand) ve bu hanlıkların idari, ekonomik ve toplumsal yapıları incelenir. Hanlıklar arasındaki rekabet, ittifaklar ve iç dinamikler, dönemin kaynakları ışığında tartışılır. Dersin devamında, Rus İmparatorluğu'nun Türkistan'a yönelik yayılmacı politikaları, askeri işgaller, idari reformlar ve bölgenin Rusya'ya ilhak süreci detaylı olarak ele alınır. Bu süreçte, yerel elitlerin, ulemanın ve halkın tepkileri; isyanlar, direniş hareketleri ve müzakere süreçleri analiz edilir. Rus kolonizasyonunun sosyal, ekonomik ve kültürel etkileri; şehirleşme, demografik değişimler, eğitim ve din politikaları üzerinden değerlendirilir. Ayrıca, Çin'in Doğu Türkistan'daki hâkimiyet politikaları, Kaşgar ve Turfan gibi merkezlerdeki gelişmeler, ele alınır. 19. yüzyılın sonlarına doğru Türkistan'da modernleşme ve yenileşme girişimleri, Jadidcilik hareketi, basın-yayın faaliyetleri, eğitim reformları ve milli kimlik inşa süreçleri dersin önemli temalarıdır. Sovyet öncesi dönemde bölgesel milliyetçilik, Pan-Türkizm ve Pan-İslamizm fikirlerinin ortaya çıkışı ve etkileri üzerinde durulur. Ders boyunca, dönemin arşiv belgeleri, seyahatnameler, anılar, gazeteler ve modern araştırmalar birincil ve ikincil kaynak olarak kullanılır. Öğrencilerden, belirli bir konu veya hanlık üzerine kaynak temelli araştırma raporu hazırlamaları beklenir. Dersin sonunda, Türkistan'ın yakınçağ tarihinin genel hatları, temel kaynakları ve güncel tartışmaları üzerine kapsamlı bir değerlendirme yapılır.				
Ders Kaynakları	İslam Ansiklopedisi, MEB Yayınları, İslam Ansiklopedisi, TDV Yayınları, https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/ , https://dergipark.org.tr/tr/ , https://www.devletarsivleri.gov.tr/ , Ahat Andican, Türkiye ve Orta Asya, Doğan Kitap, İstanbul 2009, Mehmet Saray, Yeni Türk Cumhuriyetleri Tarihi, TTK, Ankara 2014, Akdes Nimet Kurat, Türkiye ve Rusya, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1990, İslam Ansiklopedisi, MEB Yayınları, İslam Ansiklopedisi, TDV Yayınları, https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/ , https://dergipark.org.tr/tr/ , https://www.devletarsivleri.gov.tr/ , Ahat Andican, Türkiye ve Orta Asya, Doğan Kitap, İstanbul 2009, Mehmet Saray, Yeni Türk Cumhuriyetleri Tarihi, TTK, Ankara 2014, Akdes Nimet Kurat, Türkiye ve Rusya, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1990, Mehmet Saray, Rusya'nın Türk İllerinde Yayılması, Boğaziçi Yayınları, İstanbul 1975, İslam Ansiklopedisi, MEB Yayınları, İslam Ansiklopedisi, TDV Yayınları, https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/ , https://dergipark.org.tr/tr/ , https://www.devletarsivleri.gov.tr/ , Ahat Andican, Türkiye ve Orta Asya, Doğan Kitap, İstanbul 2009, Mehmet Saray, Yeni Türk Cumhuriyetleri Tarihi, TTK, Ankara 2014, Akdes Nimet Kurat, Türkiye ve Rusya, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1990, Mehmet Saray, Rusya'nın Türk İllerinde Yayılması, Boğaziçi Yayınları, İstanbul 1975, İslam Ansiklopedisi, MEB Yayınları, İslam Ansiklopedisi, TDV Yayınları, https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/ , https://dergipark.org.tr/tr/ , https://www.devletarsivleri.gov.tr/ , Ahat Andican, Türkiye ve Orta Asya, Doğan Kitap, İstanbul 2009, Mehmet Saray, Yeni Türk Cumhuriyetleri Tarihi, TTK, Ankara 2014, Akdes Nimet Kurat, Türkiye ve Rusya, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1990, Mehmet Saray, Rusya'nın Türk İllerinde Yayılması, Boğaziçi Yayınları, İstanbul 1975, Mehmet Saray, Rusya'nın Türk İllerinde Yayılması, Boğaziçi Yayınları, İstanbul 1975				
Hafta	Konu				
1	Türk Dünyası Kavramı ve Coğrafyası				
2	Orta Asya Türkler				
3	Karadeniz Civarındaki Türk Unsurlar				
4	İran Türkleri				
5	Ortadoğu'daki Türk Unsurlar				
6	Doğu Avrupa'daki Türk Unsurlar				
7	Çarlık Rusyası'nın Yıkılışının Tür kDünyası Üzerindeki Etkileri				
8	Vize Sınavı				
9	Sovyetler'in Türk Dünyası'na Uyguladığı Politikalar				
10	I.Dünya Savaşı'nın Türk Dünyası'na Etkileri				
11	Sovyet Rusya'nın Yıkılışının Türk Dünyası'na Etkileri				
12	Orta Asya'daki Türk Cumhuriyetler				
13	Azerbaycan				
14	Kazakistan, Özbekistan, Türkmenistan, Kırgızistan ve Diğerleri				

Program Çıktıları

1	Tarihi olayları anlamak için kronolojinin ve salt anlatının yeterli olmayacağını, farklı bilim dallarının sağlayacağı imkânlardan yararlanmak gerektiğinin farkına varmıştır.
2	Alanıyla ilgili yapılmış herhangi bir araştırmanın özgün ve bilimsel yeterlilikte bir çalışma olup olmadığı tayin edebilir.
3	Tarih disiplini ile ilgili konularda uzman ya da bilgisi olmayan dinleyicileri bilgilendirir, onlara elde ettiği bulgularla ilgili düşüncelerini açık bir biçimde yazılı ve sözlü olarak ifade eder.
4	Sosyal bilimlerin sağladığı metodolojik ve kuramsal imkanları kullanarak tetkik, tahlil ve teşhis yapabilme yeteneğine sahiptir.
5	Sahasıyla ilgi çalışmaları yetkin bir şekilde ve inisiyatif kullanarak yapabilir.
6	Araştırmaları esnasında karşılaşılabileceği engelleri nasıl aşacağını bilir ve çözümleri uygular.
7	Çalışmaları sırasında bilimsel ahlaki değerleri bir an olsun unutmadan, bunlara sadık kalır.
8	Tarihçinin sürekli çalışması ve sahasıyla ilgili yayınları takip etmesi gerektiğini bilir. Bunları takip ederken, yeni gelişmelerden ve varılan bilimsel sonuçlardan haberdar olur. Bu sayede bilimsel heyecanını sürekli canlı tutar ve akademik körelmeye maruz kalmaz.
9	Çalışmalarının sonuçlarının sadece meslektaşlarına değil, çeşitli toplumsal kesimlere de ulaşmasını sağlar.
10	Ülkenin kültürel, medeni ve millî varlığının gelişmesi için bu sonuçları azami ölçüde kullanır.
11	Bir sosyal bilimci olduğunun farkında olarak toplumla bağlarını hem mesleki, hem de insani anlamda güçlü tutar.
12	Kaynak dillerini bilir. Tarih alanında yapılmış güncel araştırmaları takip ederek yeterli düzeyde anlayabilir ve meslektaşları ile iletişim kurabilecek düzeyde yabancı dil bilgisine sahip olmayı amaç edinir.
13	Tarih alanının gerektirdiği bilgisayar yazılımı ve donanımı bilgisine sahiptir; bilişim ve iletişim teknolojilerini kullanır.
14	Tarih metodolojisini kullanarak, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, yorumlama ve sentez yapma becerilerine sahiptir ve alanıyla ilgili çalışmaları bağımsız veya ortak çalışma olarak yürütebilir.

Ders Öğrenme Çıktısı - Program Çıktıları (1 -5 Puan Aralığı)

Ders Öğrenme Çıktısı	PÇ 1	PÇ 2	PÇ 3	PÇ 4	PÇ 5	PÇ 6	PÇ 7	PÇ 8	PÇ 9	PÇ 10	PÇ 11	PÇ 12	PÇ 13	PÇ 14
20. yüzyılda Türk Dünyası'nda meydana gelen önemli değişimleri öğrenir. Türk Dünyası'nın 20. yüzyılda yaşadığı büyük kırılmaları öğrenir. Türk Dünyası'nın geleceği ve bilhassa Türkiye Cumhuriyeti ile ilişkileri hakkında fikir edinir	3	1	1	3	3	3	5	1	3	3	5	1	1	5
20. yüzyılda Türk Dünyası'nda meydana gelen önemli değişimleri öğrenir. Türk Dünyası'nın 20. yüzyılda yaşadığı büyük kırılmaları öğrenir. Türk Dünyası'nın geleceği ve bilhassa Türkiye Cumhuriyeti ile ilişkileri hakkında fikir edinir	3	1	1	3	3	3	5	1	3	3	5	1	1	5
Ortalama Değer	3	1	1	3	3	3	5	1	3	3	5	1	1	5

<https://ebs.bilecik.edu.tr/pdf/dersbilgigetir/382032>